



Boekhouden of investeren?

Waar zijn de economen toch als het om Europa gaat? In de discussie die steeds weer oplaait over het idee dat Nederland nettobetaler aan de Unie zou zijn, mist men het échte economengeluid maar al te node.

Het maatschappelijke debat gaat ook recent weer louter over de 3,5 miljard euro die Nederland volgens onze eigen nationale boekhoudkundige definities per saldo aan Europa in 2009 betaalde (Algemene Rekenkamer, 2011). Dit bedrag is als ieder ander economisch cijfer per definitie onnauwkeurig, maar hier is dat nog eens extra relevant omdat de definities voor de toerekening van kosten en baten tot op zekere hoogte arbitrair en tot op ongekende hoogte vooral politiek zijn. De Europese Commissie (2010) geeft voor de netto bijdrage een bereik van verschillende definities aan en meldt voor Nederland bij voorbeeld een saldo van plus één tot minus twee miljard euro. Anders dan de Algemene Rekenkamer (2011) stelt, is Nederland niet de grootste nettobetaler in relatie tot het bruto nationaal inkomen. De grootste betaler is België, en Nederland deelt de tweede plaats bovendien met Denemarken – ik meld het maar even omdat deze fout van de Algemene Rekenkamer in de media kritiekloos is overgenomen. Het gaat, en dat is met alle respect belangrijker, ook nog eens om niks: minimaal nul en maximaal nog geen half procentje.

Het is écht onbevredigend dat de boventoon rond de afdrachten aan Europa steeds weer gevoerd wordt door nazaten van Batavus Droogstoppel die verdelen blijkbaar belangrijker vinden dan verdienen. Europa is namelijk het beste investeringsproject van de BV Nederland. Wie kiest voor boekhouden en het vraagstuk van de verdeling van netto-afdrachten centraal stelt, ondergraaft het maatschappelijk draagvlak voor een van de belangrijkste pijlers van onze welvaart. Laten we bij wijze van gedachtenexperiment eerst Europa eens even helemaal wegdenken. De empirische basis voor dit economenproefje zijn OESO-schattingen die diverse maatstaven voor markttoegang en marktnabijheid gebruiken als verklarende variabelen in neoklassieke groeiregressies (Boulhol en De Serres, 2010); ik kies hieronder steeds de voorzichtigste benadering en onderschat de baten dus. Zonder toegang tot en nabijheid van de Europese interne markt (bijvoorbeeld als we met zijn allen door de grond zakken en Nederland met Nieuw-Zeeland van plaats verwisselt) resulteert een twintig procent lager inkomen per hoofd van de bevolking. De droogstoppel denkt dat Europa vier

miljard kost; de econoom begrijpt dat Europa ons land ieder jaar ruim honderd miljard euro oplevert.

Maar hoe zit het dan met de verdeling van de kosten, zou een droogstoppel kunnen tegenwerpen, want de andere lidstaten hebben en het Europese voordeel en hoeven er netto minder voor te betalen. Dat kan toch niet rechtvaardig zijn?

Ook voor dit vraagstuk biedt de OESO-studie een nuttig aanknopingspunt. Het verschil in het voordeel van markttoegang en marktnabijheid tussen enerzijds de grootste Europese profiteurs (Nederland en België) en anderzijds de kleinste Europese profiteurs (Finland, Portugal en Griekenland) belooft – wederom in termen van het inkomen per hoofd van de bevolking – ruim tien procent. De Nederlandse belastingbetaler profiteert met andere woorden veel meer van Europa dan de belastingbetalers in de periferie.

De economische baten zijn zelfs zo veel groter dan de boekhoudkundige netto-afdrachten, dat er redelijkerwijs maar een conclusie mogelijk is, namelijk dat de economische netto-baten van Europa volstrekt oneerlijk verdeeld zijn. Nederland komt uit een economische kosten-batenanalyse ondubbelzinnig naar voren als een van de grootste profiteurs van de Europese eenwording. Onze geringe bijdrage aan het Europa-project staat in geen verhouding tot de enorme winst die wij er als samenleving van plukken.

LITERATUUR

Algemene Rekenkamer (2011) *EU-trendrapport 2011; ontwikkelingen in het financieel management van de Europese Unie*. Tweede Kamer, 32624(2).

Boulhol, H. en A. de Serres (2010) *The impact of economic geography on GDP per capita in OECD countries*. In: Bergeijk, P.A.G. van en S. Brakman (red.) (2010) *The Gravity Model in international trade: advances and applications*. Cambridge: Cambridge University Press, 323–354.

Europese Commissie (2010) *EU budget 2009 – Financial Report*. Luxemburg: Publicatiebureau Europese Unie.